

LAUSUNTOPYYNTÖ

STM 044:00/2016

Lomituspalvelut on kehittänyt Suomessa pitkällä aikavälillä hyvin toimivaksi ja tasapuoliseksi järjestelmäksi. Maatilojen lomituspalvelut tulee säilyttää henkilökohtaisina ja subjektiivisina oikeuksina vuosiloman osalta.

Lomitusjärjestelmien toimeenpanojen uudistamisessa on oltava mukana hyvinvointipalvelujen näkökulma. Tiukassa taloudellisessa tilanteessa on pidettävä huolta siitä, että maaseudun asuttuna pitäminen, Suomen ruokaturva ja huoltovarmuus turvataan. Lomituspalveluilla turvataan maataloustuotannon jatkuvuus nuoria viljelijöitä tukemalla ja yrittäjyyttä edistämällä.

Maakuntalaki mahdollistaa lomituspalvelujen järjestämisen ja tuottamisen liikelaitoksen kautta. Tuemme tätä näkökulmaa, yhtiöittämiseen ei lomituspalvelujen osalta ole syytä mennä.

Lakiesityksen merkittävin muutos on siirtyminen henkilökohtaisesta lomaoikeudesta tilakohtaiseen vuosilomaan. Kyseessä on iso muutos, jota perustellaan mm. sillä, että lomittajille halutaan turvata kokoaikainen työ. Jatkossa lomaoikeus jäisi pois niiltä maatilan työhön osallistuvilta, joilla ei ole omistus tai hallintaoikeutta tilaan.

Toteutuuko tässä kuitenkaan yrittäjien tasavertainen kohtelu, kun verrataan tiloja, joissa on yksi, kaksi tai useampi lomaan oikeutettu yrittäjä?

Käytännössä tämä johtaa siihen, että vuosiloma ei olisikaan jatkossa maksuton niille yrittäjille, jotka joutuvat ostamaan lisätunteja, jotta tilan kaikki karjanhoitotyöt tulisivat loman aikana tehdyksi, koska lomituspäivän maximi pituudeksi on lakiesityksessä määritelty 18 tuntia. Ei tulisi olla mitään maksimimäärää lomituspäivän pituudessa, se rankaisee niitä tiloja, jotka ovat tehneet rakennemuutoksessa suuria investointeja.

Lakiesityksen yleisperusteluissa todetaan, että yrityskohtaisella vuosilomalla voitaisiin vähentää lomittajien osa-aikaisuutta ja turvata lomittajien kokoaikaisuus. Maatalouslomittajan säännöllinen työaika on 7h 45 min/päivä ja 38 h 45 min/vko, 155 h/neljän viikon jaksossa. Esim. kahden yrittäjän tilalla lomituspäivän pituus on 13 h; tällöin tulee tilalle ohjata loman ajaksi kaksi lomittajaa, täyttä työaikaa ei siis aukottomasti voi tällä turvata.

Lakiesityksessä rajataan lomituspalvelujen ulkopuolelle tilat, joiden laskennallinen työaika jää alle 3 tunnin. Sijaisavun kohdalla tällä muutoksella on eläinsuojelullista merkitystä.

Tilakohtaisessa lomassa lomittajan työ muuttuu entistä vastuullisemmaksi, lomittajien henkilökohtaisia ominaisuuksia ei oteta huomioon, työstä on selviydyttävä annetussa aikataulussa, työtapaturmien riski kasvaa ja vastuuvahinkojen määrä ja kokoluokka kasvaa. Lomittajien ammattitaitovaatimukset ja koulutustarve kasvavat tilakokojen suurentuessa sekä koneellistuessa.

Lomituspalvelujen toimeenpanon ja hallinnon siirryttyä maakunnalle tulisi turvata, että maakuntien yleiskatteellinen rahoitus riittää maatalousyrittäjien ja turkistuottajien

lomituspalvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen. Toimintojen siirryttyä maakunnille hallintohenkilöstön työ määrä tulee aluksi uuden organisaation alkuun saattamisessa ja käynnistämässä lisääntymään.

Lainmuutoksesta ja maakuntauudistuksesta aiheutuu alkuvaiheessa hallinnolle lisätehtäviä. Hallinnossa on selvitettävä uuden lainsäädännön mukaiset kotieläinyksiköt, työajat ja lomitustarve. Lainmuutos lisää huomattavasti tiedottamisen ja neuvonnan tarvetta. Lainmuutokset edellyttävät kiireellistä panostusta tietojärjestelmien saattamiseksi vastaamaan uudistuvaa lainsäädäntöä ja maakuntauudistusta.

Lomituspalvelulain yksinkertaistaminen on selkeä parannus nykytilaan. Yhä useammalta maatilalta ollaan ulkopuolisessa ansiotyössä, koska tiukassa taloudellisessa tilanteessa toimeentuloa on haettava tilan ulkopuolelta. On hyvä asia, mikäli luovutaan päätoimisuusedellytyksestä ja sijaisavun tarveharkinnasta. Työajan mitoitus kaavamaisena tuo kaikille yrittäjille tasavertaisen kohtelun laskentatavan ollessa sama valtakunnallisesti. Erityisolosuhteet pitäisi kuitenkin huomioida mitoitus tehtäessä. Kiinteä sijaisapumaksu selkeyttää maksujen määrittelyä.

Lisävapaan määrää tulee lisätä nykyisestä; kannatamme lisävapaan määrän nostamista 200 tuntiin/yrittäjä. Hinnan porrastaminen sen mukaan, ostetaanko sitä lomittajan työpäivän täydentämiseen vai kokonaisina päivinä antaa lisää mahdollisuuksia lomittajien työpäivän pidentämiseen ja osa-aikaisuuden vähentämiseen.

Itse hankittu lomitus on lakiesityksessä yritetty tehdä houkuttelevammaksi ja tavoitteeksi on asetettu 10 %:n nousu nykyiseen. Maakunnan järjestämä lomituspalvelu on joustavampi ja toimivampi itse järjestettyyn lomitukseen verrattuna. Äkillisten sijaisaputarpeiden turvaamiseksi uskomme pääosan yrittäjistä pysyvän maakunnan tarjoamassa lomituspalvelussa.

Etelä-Pohjanmaalla on keskittynyttä voimaperäistä maataloustuotantoa ja turkistarhausta. Olemme maakuntana valmiita vastaamaan oman alueemme turkistuottajien lomituspalveluista.

Nyt esitetyillä muutoksilla on merkittävä vaikutus maatalousyrittäjien lomaoikeuteen ja sitä kautta työssä jaksamiseen. Lomitusjärjestelmän keskeisin merkitys on ollut tukea työssä jaksamista, toivottavasti tätä keskeistä päämäärää noudatetaan.